

Notă de argumentare

a respingerii deciziei Consorțiului: Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, Institutul Național de Informații și Securitate „Bogdan, Întemeietorul Moldovei” al Serviciului de Informații și Securitate din 05 noiembrie 2025 de a conferi titlul științific de doctor în științe politice dlui Radu Corneliu, în urma susținerii tezei „Frontiera de stat a Republicii Moldova în contextul dezvoltării cooperării internaționale și frontaliere”, specialitatea 562.01. *Teoria, metodologia relațiilor internaționale și a diplomației*

În rezultatul examinării dosarului și a tezei de doctor în științe politice a domnului RADU Corneliu în cadrul ședinței Comisiei de experți în științe juridice, politice, militare și informații a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) din 12 februarie 2026, s-a stabilit următoarele:

Referitor la **Noutatea și originalitatea lucrării.**

Teza abordează o temă relevantă pentru Republica Moldova, pentru domeniul politicilor de frontieră și cooperării internaționale, la intersecția dintre politica de frontieră, cooperarea internațională/transfrontalieră și vectorul european, cu potențial aplicativ evident în contextul Republicii Moldova. Totuși, importanța temei nu este susținută de un demers științific coerent, ci mai degrabă de o compilație extensivă de literatură, hiperbolizare a suportului teoretic și metodologic, documente normative și descrieri ale proceselor instituționale, fără ca acestea să fie integrate într-un model analitic propriu sau într-o construcție teoretică validată sub aspect metodologic. Problema științifică soluționată, deși formulată ambițios, raportată la titlu și conținut, prin revendicarea de a „elabora un nou concept teoretic”, este insuficient fundamentată și autorul lucrării nu demonstrează existența unui astfel de concept în lucrare, dar mai degrabă propune o reconfigurare a unor idei consacrate în studiile de frontieră („*border studies*”), adaptate la cazul Republicii Moldova și prezentate ca noutate prin accentul pe frontiera ca „spațiu de contact”. Astfel, se constată o discrepanță majoră între ambiția declarată a lucrării (elaborarea unui „nou concept teoretic”) și nivelul real al operaționalizării științifice, ceea ce afectează credibilitatea concluziilor și a pretensei noutăți. De asemenea, întrucât titlul nu indică explicit o problemă de „frontieră de stat”, era necesară formularea clară a problemei pentru a preciza obiectul, unitatea de analiză și necesitatea practică a studiului. Plus, autorul nu argumentează de ce este nevoie de o paradigmă nouă, decât prin faptul că tema cercetată nu este suficient analizată la nivel național. Această ambiguitate a limitat aplicarea în practică aspectelor conceptuale identificate.

În ceea ce privește noutatea și originalitatea cercetării, lucrarea nu îndeplinește cerințele minime prevăzute de standardele de elaborare a unei teze de doctorat. Problema de cercetare, scopul și obiectivele sunt formulate într-o manieră generală și reiterativă, reluând idei deja consacrate în literatura de specialitate privind rolul frontierei în cooperarea internațională și integrarea europeană. Obiectivele lucrării, deși par aliniate conținutului, nu sunt susținute suficient printr-o dispută teoretică și conceptuală explicită; demersul rămâne preponderent descriptiv, iar poziționarea autorului față de școli/perspective și controverse din literatura de specialitate este insuficient conturată.

Așa-numitul „nou concept teoretic” invocat de autor nu este definit riguros, nu este delimitat față de conceptele existente în studiile de frontieră și nu este supus unei confruntări critice cu teoriile consacrate. În absența unei polemici științifice explicite și a unei poziționări clare a autorului în câmpul teoretic, noutatea rămâne declarativă, nefiind demonstrată analitic. În consecință,

cercetarea se încadrează în categoria lucrărilor care dublează, în mare parte, cercetări anterioare, fără a aduce un aport cognitiv real.

Dezvoltarea unui cadru de problematizare se cere și în Capitolul III. Autorul prezintă coerent evoluții instituționale și procedurale și discută componente conceptuale și practice ale politicii de frontieră, însă, fără a identifica explicit disfuncționalități, vulnerabilități sau necesități concrete legate de frontiera de stat (inclusiv din perspectiva „securității frontierei”). De asemenea, nu este argumentat convingător dacă elaborarea unui așa-numit „cadru conceptual teoretic nou” este, în sine, suficientă pentru a răspunde provocărilor din domeniul frontierei de stat.

Lucrarea nu stabilește în mod clar și complet factorii care au determinat necesitatea creșterii eficienței politicii de stat în domeniul frontierei. Referințele autorului rămân generale (integrare europeană, cooperare transfrontalieră, premise interne/externe), fără o sistematizare riguroasă și fără demonstrarea, prin argumente și date, a problemelor concrete care solicită intervenție (lacune instituționale, normative, operaționale, riscuri și vulnerabilități). Mai mult, deși autorul stabilește că „problematika frontierelor capătă o importanță majoră în știință, fiind un factor determinant în procesele de integrare europeană, securitate națională și regională”(pp. 9-10), totuși lipsește o delimitare clară între „factorii-context” și „factorii-problemă” și nu oferă o argumentare operațională (diagnostic, indicatori, exemple) care să demonstreze concret eficiența sau ineficiența politicilor existente și politicii de stat în domeniul frontierei.

Autorul nu aduce argumente suficiente pentru a susține că „studiile frontierei” pot fi considerate ca o nouă știință apărută la sf. Sec. XIX (a se vedea pag. 92). „Border Studies” sunt recunoscute predominant ca *domeniu interdisciplinar de cercetare („field of research”)*, nu ca „știință” autonomă. Mai mult, atribuirea statutului de știință unui domeniu care nu-și are propria metodologie și particularitățile distincte ale unei științe demonstrează că pretendentul nu face diferența dintre știință și un domeniu de cercetare sau de specialitate. În plus, atunci când autorul face referire la experiența unor țări europene și a SUA (p. 93), era necesar să includă trimiteri bibliografice relevante, care să fundamenteze afirmațiile. De asemenea, autorul ar fi putut propune o perspectivă științifică asupra domeniului, însă demersul rămâne mai degrabă unul constatativ, fără o justificare teoretică riguroasă. Dacă intenția este să argumenteze statutul de „știință” al studiilor frontierei, această demonstrație trebuia construită explicit încă din Capitolul I, prin delimitări conceptuale, argumente metodologice și raportare la literatura de specialitate.

Astfel, problema de cercetare, scopul și obiectivele nu sunt originale, ci reiau idei deja consacrate în literatura de specialitate privind rolul frontierei în cooperarea internațională, integrarea europeană/aderarea la UE ca vector de modernizare a politicilor de frontieră. Conceptul teoretic nou, propus de autor, privind funcționarea frontierei de stat: nu este definit riguros; nu este delimitat de concepte similare din „*Border Studies*”; nu este supus unei polemici științifice sau unei validări analitice. Tema nu reprezintă o abordare complet nouă și nu explorează o zonă insuficient studiată, ci dublează, în mare parte, cercetări anterioare, într-o formă descriptivă.

Referitor la Suportul metodologic al lucrării.

Scopul cercetării este formulat general și vag, fără delimitare operațională clară. Obiectivele sunt excesiv de numeroase, necorelate logic cu metodologia, formulate descriptiv, nu analitic, cadrul de cercetare nu este definit ca design științific coerent, Metodologia este tratată formal, prin enumerarea de metode, fără justificarea alegerii lor, explicarea modului concret de aplicare.

Cadrul de cercetare nu este definit ca design metodologic coerent, ci este înlocuit de o enumerare formală a unor metode diverse.

Ipoteza cercetării este tautologică, neoperaționalizată și imposibil de testat, iar aceasta nu este reluată și verificată sistematic pe parcursul lucrării.

Componenta empirică (interviurile și chestionarul) este utilizată exclusiv decorativ, fără integrare într-un design metodologic, fără analiză riguroasă a datelor și fără contribuție reală la validarea ipotezei. Toate aceste elemente demonstrează o stăpânire insuficientă a metodologiei cercetării științifice, incompatibilă cu nivelul unei teze de doctorat.

Aplicarea chestionarului ar fi putut aduce o valoare adăugată lucrării prin consolidarea dimensiunii empirice. Totuși, modul de formulare a întrebărilor indică o orientare predominantă spre percepții, ceea ce limitează capacitatea instrumentului de a verifica riguros ipoteze sau de a măsura efecte/implicații relevante pentru problematica cercetării. Contribuția concretă a metodei rămâne limitată, nefiind clar în ce mod datele obținute au susținut testarea ipotezei, realizarea scopului sau soluționarea problemei științifice asumate. Aceasta, deoarece rezultatele rămân în mare parte descriptive și limitate, nu este prezentată suficient o analiză sistematică, iar legătura dintre datele obținute și demonstrarea obiectivelor tezei (inclusiv fundamentarea conceptuală revendicată) este insuficient explicată. Cu referire la metodologia anchetei, interviurilor și chestionarelor realizate, instrumentele de măsurare a opiniei sunt foarte des confundate între ele în textul tezei. De asemenea, metodologia studiului cantitativ realizat era necesară fie aprobată de un for specializat în etica cercetării, până la demararea studiului, pentru a se asigura respectarea intereselor respondenților.

Autorul utilizează un set de termeni și concepte care nu sunt definiți sau explicați în lucrare (de ex., securitatea frontierei și securitatea frontieră, politica de stat, politica națională, politica de frontieră etc.), ceea ce generează nu doar confuzie terminologică, ci și dificultăți privind corectitudinea interpretării. De asemenea, în lucrare nu este clarificat consecvent cadrul de referință: dacă analiza vizează „frontiera de stat a Republicii Moldova” sau, mai general, „funcționarea frontierelor moldovenești”.

Referitor la *Valoarea științifică a rezultatelor.*

Lucrarea nu produce rezultate științifice noi nici la scară națională, nici la scară internațională, iar concluziile formulate reiau idei generale și afirmații normative, fără a deriva demonstrabil dintr-o analiză riguroasă a datelor sau dintr-o construcție teoretică proprie. Cercetarea nu oferă răspunsuri suficiente la problemele de cercetare, iar contribuțiile teoretice sau empirice sunt inexistente. De asemenea, lipsesc limitele studiului și reflecția critică asupra validității rezultatelor, aspecte esențiale pentru orice lucrare de doctorat. În lucrare, apare o asociere directă între interesul național și funcționarea frontierei de stat, inclusiv prin ideea că frontiera Republicii Moldova trebuie adaptată principiilor de funcționare ale frontierelor externe ale UE. Totuși, autorul invocă repetat „interesele naționale ale Republicii Moldova” fără a le defini și fără a indica explicit unde sunt consacrate (în documente strategice/legislație), ceea ce lasă neclar cadrul normativ și criteriile de evaluare utilizate.

Insuficient de clară este poziția autorului cu referire la „integrarea europeană” și „interesele naționale”. Pe de o parte, lucrarea sugerează că Uniunea Europeană orientează în mod firesc politica de frontieră spre securizarea frontierelor externe. Pe de altă parte, autorul afirmă că interesul național al Republicii Moldova include și obiectivul dezvoltării cooperării, ceea ce

presupune ca autoritatea de frontieră să nu rămână ancorată exclusiv în funcția de „barare”, ci să consolideze și funcția de „contact” – adică funcționalitatea frontierei pentru integrare, cooperare și vecinătate pașnică. Totuși, această relație este prezentată contradictorie: în anumite pasaje, UE apare ca un factor pozitiv pentru modernizarea frontierei, iar în altele ca un factor care ar impune autorității de frontieră exclusiv funcții de securitate, ceea ce ar intra în tensiune cu interesele naționale sau limitează suveranitatea.

I. Analiza detaliată a tezei de către experți, este expusă după cum urmează:

Autorul tezei	Expertul
• Noutatea și originalitatea lucrării	
Problema de cercetare, scopul și obiectivele nu sunt creative sau nu sunt noi. Se dublează totalmente sau în mare parte cercetările anterioare.	
Problema științifică soluționată constă în elaborarea unui nou concept teoretic privind funcționarea frontierei de stat a Republicii Moldova și în fundamentarea aplicării sale practice, în vederea consolidării relațiilor internaționale prin care sunt realizate interesele naționale ale statului.	„Problema științifică soluționată” este formulată ambițios, dar în raport cu titlul și conținutul lucrării are un caracter maximalist („elaborarea unui nou concept teoretic”, „fundamentarea aplicării în practică a acestuia” și „consolidarea relațiilor internaționale prin care se realizează interesele naționale”). Întrucât titlul lucrării nu evidențiază o problemă din domeniul „frontierei de stat”, se impunea formularea clară a problematicii de cercetare (de exemplu: care este problema „frontierei de stat” a Republicii Moldova în contextul dezvoltării și cooperării internaționale și transfrontaliere), ceea ce ar fi contribuit la clarificarea obiectului cercetării, la structurarea coerentă a demersului științific și la o mai bună înțelegere a soluțiilor propuse de doctorand. Mai mult, autorul nu a elaborat un „concept teoretic nou”, cum este menționat în <i>Problema științifică soluționată</i>. Conceptul propus de autor reprezintă mai degrabă o <i>reconfigurare / integrare</i> a unor idei existente din domeniul „border studies” (funcții barare–contact–filtrare) într-o <i>paradigmă propusă pentru Republica Moldova</i>, decât o un concept teoretic nou. Plus, autorul nu argumentează de ce este nevoie de o paradigmă nouă, decât prin faptul că tema cercetată nu este suficient analizată la nivel național. Această ambiguitate a limitat de a aplica în practică aspectele conceptule identificate.
Privind realizarea obiectivele de la pp. 12-13. Și conținutul Capitolului III	Obiectivele formulate, deși, în linii generale, corespund conținutului tezei, <i>nu sunt susținute suficient printr-o dispută teoretică și conceptuală explicită</i> (în special în raport cu obiectivul 2, care vizează „analiza abordărilor teoretice” și dimensiunile metodologice). În consecință, demersul rămâne preponderent descriptiv, iar poziționarea autorului față de

	principalele perspective/școli și controverse din literatura de specialitate nu este clar conturată. În Capitolul III, autorul prezintă coerent evoluții instituționale și procedurale și discută componente conceptuale și practice ale politicii de frontieră. Totuși, în acest capitolul lipsește un cadru de problematizare care să justifice, în termeni aplicativi, necesitatea cercetării și să explice de ce anume soluțiile propuse sunt indispensabile la nivelul practicilor și politicilor publice. În aceeași logică, este insuficient valorificată disputa teoretică: în capitolul menționat, autorul nu pune în dialog sistematic explicațiile alternative și nu clarifică ce aduce nou analiza realizată în raport cu abordările concurente.
p. 9: Actualitatea și importanța temei investigate sunt determinate de necesitatea creșterii eficienței politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei, reieșind din obiectivul de politică externă al statului, conform căruia „integrarea europeană reprezintă principalul obiectiv strategic al Republicii Moldova”	Lucrarea nu stabilește în mod clar și complet factorii care au determinat necesitatea creșterii eficienței politicii de stat în domeniul frontierei. Referințele autorului rămân generale (integrare europeană, cooperare transfrontalieră, premise interne/externe), fără o sistematizare riguroasă și fără demonstrarea, prin argumente și date, a problemelor concrete care reclamă intervenție (lacune instituționale, normative, operaționale, riscuri și vulnerabilități). Mai mult, autorul stabilește „În contextul actual, problematica frontierelor capătă o importanță majoră în știință, fiind un factor determinant în procesele de integrare europeană, securitate națională și regională” (pp. 9-10). Din această perspectivă, lucrarea nu delimitează suficient între <i>factorii-context</i> și <i>factorii-problemă</i> și nu oferă o argumentare operațională (diagnostic, indicatori, exemple) care să demonstreze concret de ce eficiența politicii existente și politicii de stat în domeniul frontierei sunt insuficiente și unde se manifestă principalele disfuncționalități.
p. 92-93: „ De aceea, pentru a rezolva aceste probleme, la sfârșitul secolului al XIX-lea a apărut o nouă știință – studiile frontierei (border studies), care studiază teoria frontierelor, cercetează teritoriile de frontieră, instituțiile de frontieră, funcțiile, procesele și alte aspecte ale formării și funcționării frontierelor...inclusiv a cooperării internaționale, care s-a răspândit pe larg în marile țări europene și în Statele Unite.”	Autorul nu aduce argumente suficiente pentru a susține că „studiile frontierei” pot fi considerate ca o „știință nouă”. În plus, atunci când face referire la experiența unor țări europene și a SUA, era necesar să includă trimiteri bibliografice relevante, care să fundamenteze afirmațiile. De asemenea, autorul ar fi putut propune o perspectivă științifică asupra domeniului, însă demersul rămâne mai degrabă unul constatativ, fără o justificare teoretică riguroasă. Dacă intenția este să argumenteze statutul de „știință” al studiilor frontierei, această

	demonstrație trebuia construită explicit încă în Capitolul I, prin delimitări conceptuale, argumente metodologice și raportare la literatura de specialitate. În literatura de specialitate, „Border Studies/Borderlands Studies” sunt recunoscute predominant ca domeniu interdisciplinar de cercetare (<i>field of research / field of inquiry</i>), nu ca „știință” autonomă cu un canon teoretic unitar. Prin urmare, utilizarea expresiei „știință” ar necesita o justificare epistemologică suplimentară (obiect, metodă, paradigmă), definirea categoriei conceptuale și a criteriilor de validare.
p. 105: „Politica de frontieră a statului este o categorie a științelor politice, utilizată pentru a reprezenta tipul de politică internă și externă a statului contemporan”.	Afirmația autorului că „studiile frontierei” reprezintă o „știință nouă”, vin în contradicție cu constatarea că „<i>politica de frontieră a statului este o categorie a științelor politice</i>”. Plus, această confuzie apare reieșind din faptul că autorul nu explică semnificația termenilor precum: politica de frontieră, politica de stat, politica de securitate națională, termeni care pot avea mai multe interpretări.
p. 9: „integrarea europeană reprezintă principalul obiectiv strategic al Republicii Moldova” și scopul lucrării cuprinde faptul că autorul: „... în corespundere cu strategia de integrare europeană.”	În descrierea evoluției relației dintre Republica Moldova și UE în domeniul frontierei de stat (respectiv al conceptului de frontieră) nu sunt reflectate suficient dimensiunile de negociere specifice procesului de aderare, mai ales că autorul sugerează ca interes național - integrarea europeană. Mai mult, în arhitectura negocierilor, „componenta frontieră” nu este concentrată numai într-un singur capitol, ci se regăsește și transversal, fiind reflectată în mai multe capitole discutate, inclusiv prin prevederi și cerințe care vizează în mod direct managementul frontierei de stat.
p. 104: „Niciun document de stat nu prevede direcțiile de îmbunătățire a eficacității politicii de stat în domeniul frontierelor din poziția asigurării intereselor naționale ale Republicii Moldova”	Constatare care nu este argumentată sau nu se menționează, care document ar trebui să prevadă aceste îmbunătățiri. Autorul, constatând anumite deficiențe în documentele de stat în domeniul frontierelor, nu intervine cu propuneri proprii concrete.
• Suportul metodologic al lucrării	
Cadrul de cercetare nu este definit. Metodologia studiului și metodele de cercetare utilizate nu corespund scopului și obiectivelor. Analiza demonstrează lipsa sau slaba stăpânire a metodelor alese.	
Autorul stabilește că scopul lucrării constă: în identificarea rolului și evaluarea semnificației frontierei de stat, precum și în analiza noilor abordări teoretico-conceptuale privind funcțiile acesteia în implementarea politicii de stat în domeniul cooperării internaționale, prin utilizarea mecanismelor practice ale cooperării	Scopul nu este corelat cu titlul lucrării, care vizează în mod explicit Republica Moldova, este formulat prea general (cu accente normative precum „implementarea politicii de stat”, „mecanisme practice” și „strategia de integrare europeană”), fără a preciza clar cadrul național, unitatea de analiză și limitele

frontaliere, în corespundere cu strategia de integrare europeană.	cercetării (spațiale, instituționale și temporale).
p. 12: „.....în corespundere cu strategia de integrare europeană.”	Termenul „strategia” în acest context poate sugera existența unui document strategic distinct în vigoare, care, în cazul politicii externe, poate avea și o altă semnificație. Formularea în <i>corespundere cu direcția/vectorul/parcursul de integrare europeană</i> , în acest caz, ar fi mai potrivită. Autorul trebuie să țină cont de faptul că deși, în evoluție, se menționează despre integrare europeană ca proces, actualmente se discută despre aderarea la UE. Plus, la nivel național, Republica Moldova a aprobat <i>Programul național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025–2029</i> (HG 306/2025), document care oferă cadrul de planificare și monitorizare a reformelor aferente procesului de aderare. Acest program nu este reflectată de autor în lucrarea sa.
Cu referire la obiectivele lucrării, pp. 12-13	Faptul că obiectivele sunt acoperite „pe capitole” nu înseamnă automat că sunt realizate la același nivel de profunzime. Obiectivele care pretind „determinarea” unei relații dialectice sau „argumentarea” unei necesități de adaptare cer nu doar descrierea normativă, dar și definiții operaționale, indicatori/criterii de eficacitate, demonstrație.
p. 42: De asemenea, au fost aplicate metode logice generale, precum analiza, sinteza, analogia și modelarea, alături de metode teoretice specifice, cum ar fi analiza sistemică, comparativă, istorică și altele. p. 42: „ Reieșind din analiza teoretică și logică expusă mai sus, precum și din specificul obiectului de studiu, am ales ca și bază metodologică a cercetării cooperării internaționale și frontaliere <i>abordarea sistemică</i> și <i>metoda dialectică</i> a cunoașterii științifice.”	„Metodele specifice” menționate sunt prea generale. Analiza sistemică, comparativă și istorică reprezintă metode uzuale în științe politice și relații internaționale și nu pot fi considerate „specifice” temei tezei (frontieră/cooperare), decât în măsura în care sunt clar operaționalizate: ce tip de sistem este avut în vedere (național, regional, internațional), care sunt unitățile de comparație, ce perioade istorice sunt analizate și ce variabile sau indicatori sunt utilizați. Se remarcă o confuzie între „abordare” și „metodă”: autorul menționează că baza metodologică este „ <i>abordarea sistemică și metoda dialectică</i> ”, iar apoi reintroduce „ <i>analiza sistemică</i> ” ca metodă specifică. Nu este specificată delimitarea: abordare/cadru vs tehnici de analiză.
Frontiera moldovenească, funcționarea frontierelor moldovenești (p. 31) Politica de frontieră Politica de stat în domeniul frontierei Securitate frontalieră Securitatea frontierei	Autorul utilizează un set de termeni și concepte care nu sunt definiți sau clarificați în teză, ceea ce generează nu doar confuzii de natură terminologică, ci și dificultăți privind interpretarea corectă și coerentă a noțiunilor-cheie utilizate.

Cooperarea internațională Cooperarea frontalieră Interesul național Interesele naționale ale statului Sistemul frontierei de stat (a se vedea p. 27)	De asemenea, autorul nu a clarificat consecvent cadrul de referință, și anume dacă analiza vizează „frontiera de stat a Republicii Moldova” sau, mai general, „funcționarea frontierelor moldovenești”. La fel, și termenii „securitatea frontierei” și „securitatea frontalieră” nu sunt definiți și nu sunt evidențiate conexiunile între acești termeni (la p. 73 autorul susține: <i>La nivel național, Republica Moldova trebuie să stabilească, prin măsuri normative și juridice, securitatea frontierei în zona de frontieră, care trebuie organizată astfel încât să nu împiedice interacțiunea frontalieră, prevăzând, totodată, condiții pentru participarea populației în cooperarea frontalieră.</i>). În special că autorul menționează în cadrul susținerii publice necesitatea clarificării conceptuale a termenilor cu referire la frontiera de stat. În cadrul susținerii publice, doctorandul utilizează inițial sintagma „politica de stat”, după care se autocorectează, precizând „politica în domeniul frontierei” (a se vedea intervalul 1:14–1:16). Aceeași neclaritate se regăsește și în lucrare, unde se resimte o anumită inconsecvență terminologică, dar și conceptuală.
p. 104: „Cadrul normativ caracteristic primului deceniu de independență a format mecanisme de funcționare a frontierei în conformitate cu interesele naționale primare ale statului – asigurarea securității, iar componenta militară a presupus implicarea tuturor organelor securității și apărării statului în gestionarea frontierei”.	Această constatare este importantă pentru teză, însă nu a fost exemplificată și argumentată, în special, în concluzie.
p. 114: „Studiul nostru arată că, în interesul național al Republicii Moldova trebuie să orienteze politica de stat în domeniul frontierei spre următoarele ramuri de funcționare a frontierei de stat.”	Nu sunt definite și clarificate interesele naționale ale Republicii Moldova, în special, prin raportare la cadrul politico-juridic național și la documentele de politică de Securitate națională ale Republicii Moldova. Această precizare este importantă, întrucât autorul utilizează termenul „interese naționale” de aproximativ 17 ori, în formulări și contexte diferite, uneori cu sensuri care nu sunt consecvent delimitate. Nu au fost consultate la nivelul corespunzător Strategia Securității Naționale (2023) și Strategia Națională de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034.
p. 134: „Concepția MIFS nu întruchipează deplin interesele naționale ale Republicii Moldova în ceea ce privește dezvoltarea cooperării internaționale și frontale.”	Autorul nu intervine cu explicația anume <u>care interese naționale</u>, în cazul în care a constatat această lipsă în documentul menționat sau cu propunerea privind o matrice de convergență cu politica de stat în domeniul frontierei.

Chestionare. În teză sunt anexate două instrumente de colectare a datelor (Anexa 5 – ghid de interviu, p. 159; Anexa 6 – chestionar pentru populația din zonele de frontieră, p. 160–161), care, prin tematică, sunt relevante pentru investigarea funcționării frontierei și a cooperării transfrontaliere.	Aplicarea chestionarului ar fi putut aduce o valoare adăugată lucrării prin consolidarea dimensiunii empirice. Totuși, modul de formulare a întrebărilor indică o orientare predominantă spre percepții, ceea ce limitează capacitatea instrumentului de a verifica riguros ipoteze sau de a măsura relații/efecte relevante pentru problematica cercetării. Contribuția concretă a metodei rămâne limitată, nefiind clar în ce mod datele obținute au susținut testarea ipotezei, realizarea scopului sau soluționarea problemei științifice asumate. Deoarece rezultatele rămân în mare parte descriptive și limitate: nu este prezentată o analiză sistematică (distribuții/indicatori, segmentări, triangulare), iar legătura dintre datele obținute și demonstrarea obiectivelor/tezei centrale (inclusiv fundamentarea conceptuală revendicată) este insuficient explicitată.
• Relevanța științifică a rezultatelor	
Cercetarea nu oferă răspunsuri suficiente la problemele de cercetare. Nu sunt indicate limitele studiului, Nu au fost identificate rezultate științifice noi nici la scară națională, nici la scară internațională. Concluziile reiau afirmații generale, nu derivă demonstrabil din analiză, nu răspund punctual problemelor de cercetare. Lipsesc delimitarea limitelor studiului și discutarea validității și transferabilității rezultatelor. Cercetarea nu aduce contribuții teoretice sau empirice semnificative.	
p. 32: Totodată, politica de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei, axată exclusiv pe asigurarea securității și pe funcționarea frontierei de stat ca linii de separare și barare, nu corespunde pe deplin, așa cum am menționat anterior, intereselor naționale ale Republicii Moldova, care, în contextul politicii de integrare europeană, necesită implicarea activă a sistemului frontierei de stat în realizarea lor.	În lucrare, apare o asociere directă între interesul național și funcționarea frontierei de stat, inclusiv prin ideea că frontiera Republicii Moldova trebuie adaptată principiilor de funcționare ale frontierelor externe ale UE. Totuși, autorul invocă repetat „interesele naționale ale Republicii Moldova” fără a le defini și fără a indica explicit unde sunt consacrate (în documente strategice/legislație), ceea ce lasă neclar cadrul normativ și criteriile de evaluare utilizate. De asemenea, deși se menționează necesitatea adaptării la logica frontierelor externe ale UE, lipsește o confruntare sau o comparație analitică între: (a) frontiera de stat a Republicii Moldova (funcții, regim, obiective) și (b) cerințele/abordările privind securitatea frontierei externe a UE, astfel încât, să fie clarificate diferențele conceptuale, standardele relevante și implicațiile practice.
p. 33: „politică de frontieră” și „politică de stat” a Republicii Moldova	Aceste noțiuni sunt foarte vag explicate și creează confuzii
p. 90: Începutul negocierilor Republicii Moldova privind aderarea la Uniunea Europeană (ca urmare a deciziei Consiliului European din 14 decembrie 2023) ar trebui să modifice	Nu este suficient de clară poziția autorului și nici modul în care acesta soluționează problema identificată (a se vedea pp. 90-91). Pe de o parte, lucrarea sugerează că Uniunea

abordarea privind funcționarea frontierelor Republicii Moldova prin realizarea tranziției de la conceptul de gestionare a frontierelor externe ale UE spre conceptul de gestionare a celor interne ale UE. Versus p. 90: concluzii: Totuși, cerințele UE ca autoritatea de frontieră a Republicii Moldova să îndeplinească exclusiv funcții legate de asigurare a securității frontaliere nu corespunde pe deplin intereselor naționale.	Europeană orientează în mod firesc politica de frontieră spre securizarea frontierelor externe. Pe de altă parte, autorul afirmă (implicit sau explicit) că interesul național al Republicii Moldova include și obiectivul dezvoltării cooperării, ceea ce presupune ca autoritatea de frontieră (în special Poliția de Frontieră) să nu rămână ancorată exclusiv în funcția de „barare”, ci să consolideze și funcția de „contact” – adică funcționalitatea frontierei pentru integrare, cooperare și vecinătate pașnică. Totuși, această relație este prezentată uneori într-o cheie contradictorie: în anumite pasaje, UE apare ca un factor pozitiv pentru modernizarea frontierei, iar în altele ca un factor care ar impune autorității de frontieră exclusiv funcții de securitate, ceea ce ar intra în tensiune cu interesele naționale. Pentru a evita confuzia, autorul: nu a indicat care „cerințe UE” (prin trimiteri precise la documentele UE relevante); nu a indicat clar condițiile (de către cine, în ce context și cu ce implicații) pentru organizarea și funcțiile autorităților de frontieră din Republica Moldova; cu care interese naționale, cerințele UE nu corespund și cum depășim acest obstacol în procesul de negocieri. Chiar și în cadrul susținerii publice, pretendentul la titlul de doctor, în răspunsurile oferite membrilor comisiei, manifestă anumite inconsecvențe (a se vedea intervenția din min. 44) privind corelația dintre procesul de aderare la UE și asigurarea intereselor naționale.
p. 98 - În acest sens, politica europeană de gestionare a frontierelor, în speță a frontierelor externe (cu țările terțe), a devenit o prioritate pentru implementarea la frontiera Republicii Moldova în scopul creșterii eficienței relațiilor internaționale, în primul rând pentru sporirea nivelului de securitate.	Afirmația nu este susținută suficient de conținutul lucrării. În forma actuală, dimensiunea securității rămâne tratată mai degrabă declarativ, fără o operaționalizare clară a securității din perspectiva tezei (tipuri de riscuri și amenințări, vulnerabilități, etc.) și o analiză sistematică a modului în care politicile/standardele europene se traduc în măsuri concrete de securitate la frontiera RM. Nu a fost realizată o corelare explicită între această prioritate declarată și capitolele/argumentele unde ar trebui demonstrată.
• Respectarea eticii și deontologiei profesionale și • Redactarea tezei și conținutul tehnic	
Textul tezei este: excesiv descriptiv; redundat; insuficient problematizat. Stilul oscilează între un limbaj științific și discurs normativ-instituțional. Bibliografia este vastă, dar aplicarea standardelor nu este uniformă, există surse enumerate, însă slab integrate analitic. Structura capitolelor este dezechilibrată cu supraîncărcare istoriografică și subdezvoltare analitică.	

Au fost identificate unele neclarități la indicarea aportului personal.	
pp. 9-10: „integrarea europeană reprezintă principalul obiectiv strategic al Republicii Moldova” [43]	Textul nu este conform sursei, adică cu declarația din Constituție: „... <i>integrarea în Uniunea Europeană drept obiectiv strategic al Republicii Moldova</i> ”
p. 16: Introducere: Subcapitolul 2.3. Influența politicii externe și a relațiilor internaționale ale Republicii Moldova asupra politicii de frontieră, cooperării internaționale și frontaliere: retrospectivă istorică include periodizarea și analiza impactului politicii externe și relațiilor internaționale asupra politicii de frontieră a Republicii Moldova, scoate în evidență schimbările majore ale regimului de funcționare a frontierei în corespundere cu vectorul politic de dezvoltare a țării. Cuprins și text: 2.3. Cooperarea internațională a Republicii Moldova cu UE, România și Ucraina: relația dialectică dintre funcționalitatea și eficacitatea frontierei de stat	Titlul subcapitolului 2.3. din „Introducere” nu corespund cu titlul subcapitolului 2.3 din Cuprins și din teză (p.74).
p. 31: Următorul, al patrulea bloc, prevede analiza lucrărilor savanților moldoveni în contextul aspectelor internaționale și frontaliere ale funcționării frontierei. Cercetătorii autohtoni și-au concentrat atenția exclusiv pe studierea condițiilor de delimitare și demarcare a frontierei de stat, ale căror rezultate au fost discutate în cadrul conferinței științifice „Delimitarea și demarcarea granițelor de stat: experiența internațională”, organizată de Institutul de Relații Internaționale al Moldovei [52].	Nu este reflectat impactul conferinței menționate pentru studiile de frontieră, precum și existența și aportul altor conferințe sau platforme științifice din Republica Moldova cu tematici similare (frontieră, managementul frontierei, securitate frontieră, cooperare transfrontalieră), în scopul fundamentării afirmației privind „exclusivitatea” cercetărilor autohtone în domeniu.
p. 92 „statul moldovenesc”!!!!	Sintagma „statul moldovenesc” nu este argumentată juridic și politic.
p. 96: În temeiul celor expuse mai sus, trebuie să remarcăm că neconcordanța cu prevederile dreptului internațional în partea ce ține de lipsa unei formalizări juridice a frontierelor Republicii Moldova (ca stat independent) cu România, în opinia noastră, știrbește suveranitatea statului.	Nu este prezentată o concluzie explicită și argumentată cu referire la afirmația „ <i>neconcordanța cu prevederile dreptului internațional în partea ce ține de lipsa unei formalizări juridice a frontierelor Republicii Moldova (ca stat independent) cu România, în opinia noastră, <u>știrbește suveranitatea statului</u></i> ”, pentru a evita interpretările posibile.
p. 120: Politica de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei trebuie să fie elaborată și implementată în baza priorităților interne și externe ale statului. În corespundere cu <u>politica națională</u> , prioritățile externe includ: integrarea europeană, ca obiectiv incontestabil, și restabilirea integrității teritoriale a statului; prioritățile interne se concentrează pe consolidarea unui stat protejat, prosper și	În primul rând, nu este precizat în ce document și în ce context se utilizează termenul de „ <i>politică națională</i> ”, întrucât sursa indicată se referă, mai degrabă, la „politica de securitate națională”. În al doilea rând, dacă autorul formulează o concluzie proprie privind prioritățile externe și interne din cadrul SSN, acest lucru trebuie menționat clar pentru a evita neclarități. În al treilea rând, în cadrul SSN sunt

democratic, în care toți cetățenii să poată valorifica liber întregul lor potențial individual. [128].	identificate obiectivele naționale de securitate, unde aderarea la UE este unul din obiective. În al patrulea rând, iarăși lipsește o claritate privind corelația dintre politica de stat în domeniul frontierei și politica de securitate națională!
p. 132: Totodată, autorul a ajuns la concluzia fără echivoc că, fără o analiză comprehensivă și o înțelegere profundă a paradigmelor teoretice generale privind funcționarea frontierelor de stat din perspectiva asigurării intereselor naționale, precum și fără o analiză a interdependenței dintre procesele de funcționare și gestionare a frontierelor de stat, ce reiese din teoria despre stat, despre natura și particularitățile funcționării sale teritoriale, precum și din poziția și perspectiva relațiilor internaționale, a spațiului politic cu trăsăturile sale de extindere și constrângere, a formării frontierelor teritoriale și a limitelor politice extrateritoriale, nu este posibilă realizarea unei analize și cercetări obiective a frontierei de stat a Republicii Moldova ca una dintre cele mai importante structuri ale statului pentru asigurarea securității și dezvoltarea cooperării internaționale și frontaliere.	În forma actuală, textul nu se citește ușor: fraza este prea lungă, încărcată cu inserții și enumerări, iar ideea principală se diluează. De altfel, pasajul de la p. 132 nu este unul izolat: în lucrare se regăsesc și alte fragmente redactate neclar, dificil de parcurs și de interpretat, ceea ce afectează coerența argumentării și precizia concluziilor.

II. Lucrarea de doctorat prezintă neconformități grave la criteriile esențiale: noutate, metodologie și relevanță științifică.

Subcapitolul dedicat suportului metodologic pe lângă faptul că se limitează la o listare declarativă de metode (istorică, comparativă, sistemică, dialectică, instituțională etc.), fără: justificarea alegerii fiecărei metode în raport cu obiectivele cercetării, explicarea modului concret de aplicare a acestora, delimitarea clară între metode, metodologia nu este operaționalizată, ci tratată formal, ca element obligatoriu de structură, ceea ce indică o înțelegere insuficientă a metodologiei cercetării științifice, mai ales că se confundă metoda cu abordarea.

Interviurile și chestionarul nu sunt integrate într-un design de cercetare, nu au criterii de selecție explicitate, nu au analiză de conținut, codificare sau interpretare analitică, nu contribuie la validarea ipotezei. În forma actuală, componenta empirică are rol strict decorativ, fiind utilizată pentru a crea aparența cercetării aplicate, fără valoare științifică reală.

În conținutul lucrării s-a constatat absența delimitării cadrului epistemic, adică în demers nu se precizează dacă se înscrie într-o paradigmă pozitivistă, interpretativă, constructivistă sau critică, poziționarea autorului față de teoriile relațiilor internaționale utilizate, statutul cunoașterii produse (descriptivă, explicativă, normativă). Această lipsă conduce la inconsecvență teoretică prin invocarea simultană a conceptelor incompatibile epistemologic (realism, constructivism, geopolitică clasică etc.), fără reflecție critică asupra diferențelor dintre ele.

Confuzia între analiză științifică și discursul normativ se menține pe un segment destul de extins din teză, lucrarea alunecând frecvent în limbaj prescriptiv, justificări politice ale integrării europene, validarea unor politici publice existente. Abordarea respectivă transformă cercetarea

dintr-un demers științific într-un discurs de legitimare instituțională, incompatibil cu neutralitatea epistemică obligatorie pentru o teză de doctorat.

O problemă gravă reprezintă lacunele gnoseologice (nivelul cunoașterii) prin lipsa producerii de cunoaștere nouă. Deși autorul revendică elaborarea unui „nou concept teoretic”, acesta nu este definit riguros, nu este diferențiat de conceptele deja existente din „Border Studies”, nu este testat sau comparat critic cu modelele consacrate, iar rezultatul este o reformulare terminologică a unor idei deja cunoscute, fără aport cognitiv real.

De asemenea, se constată predominanța stilului descriptiv, analiza fiind preponderent narativă, istoriografică, compilativă, lipsind problematizarea conceptelor, analiza critică a contradicțiilor din literatură, construcția relațiilor cauzale sau explicative.

Incongruențele structurale și de logică științifică se exprimă prin soluționarea declarată și nu confirmată a problemei științifice, concluziile reiau idei generale fără legătură demonstrabilă cu ipoteza, recomandările au caracter administrativ, nu științific, iar structura capitolelor este dezechilibrată, cu supraîncărcare teoretică și subdezvoltare analitică.

Un deficit fundamental al lucrării îl constituie lipsa aproape totală a polemicii științifice, element esențial pentru orice teză de doctorat în științe politice și relații internaționale.

Analiza bibliografică, deși voluminoasă, dar cu puține lucrări relevante din ultimii 5 ani, este realizată fără confruntare critică între diferite școli științifice, perspective teoretice concurente, interpretări divergente asupra rolului frontierei, cooperării frontaliere sau politici de frontieră. Autorii sunt citați succesiv, în mod cumulativ și afirmativ, fără identificarea contradicțiilor dintre teorii, delimitarea pozițiilor incompatibile, evaluarea limitelor, criticilor sau vulnerabilităților conceptuale ale acestora. Prin urmare, literatura nu este utilizată ca spațiu al dezbaterii științifice, ci ca fundal legitimant pentru un discurs deja asumat aprioric.

Se constată că lucrarea nu răspunde explicit la întrebări fundamentale precum: *cu ce autori polemizează autorul? ce abordări consideră insuficiente, depășite sau problematice? în ce punct exact se diferențiază contribuția sa de literatura existentă?* În absența acestei poziționări, autorul nu-și asumă un rol epistemic activ, ci rămâne într-o postură de compilator și sintetizator, ceea ce este insuficient pentru nivelul unei teze de doctor.

În lucrare se confundă frecvent consensul politic sau instituțional (UE, politici publice, strategii naționale), cu validarea științifică prin dezbateri critice. Acceptarea fără problematizare a documentelor strategice și a discursului oficial conduce la absența unei distanțe critice, esențială în cercetarea politologică. De asemenea, nu au fost analizate controversele academice privind securizarea frontierelor vs. liberalizarea acestora, tensiunile dintre logica pe dimensiunea securitară și cea cooperativă, criticile aduse modelelor europene de management al frontierelor în literatura internațională.

Absența polemicii științifice face ca pretinsa „noutate” să nu fie demonstrabilă, „conceptul nou” să nu fie delimitat față de concepte existente, contribuția autorului să nu poată fi evaluată ca progres cognitiv real. În știință, noutatea nu rezultă din afirmarea originalității, ci din diferențierea argumentată față de poziții concurente. Or, această condiție nu este îndeplinită.

Lucrarea nu îndeplinește integral standardele unei teze de doctorat în științe politice, din cauza lacunelor metodologice, epistemologice și gnoseologice majore. Tema este relevantă, însă demersul științific este insuficient fundamentat, iar problema științifică declarată nu este soluționată în sens academic riguros. Lipsa polemicii științifice nu este o carență secundară, ci

una structurală, care afectează validitatea epistemologică a cercetării, consistența teoretică, statutul lucrării care nu atinge standardele pentru o teză de doctorat. În forma actuală, teza nu se înscrie într-un dialog critic cu literatura de specialitate, ci într-un registru descriptiv-consensual, incompatibil cu standardele unei teze de doctorat în științe politice.

Referitor la relevanța temei, aceasta este corect justificată la nivel declarativ, autorul invocând integrarea europeană drept obiectiv strategic al statului și necesitatea adaptării politicilor de frontieră la acest vector geopolitic (p. 9). Cu toate acestea, între importanța temei și calitatea demersului științific se constată o discrepanță semnificativă, care afectează consistența și validitatea tezei în ansamblu.

În compartimentul „Introducere”, autorul formulează o serie de afirmații cu caracter ambițios, susținând că lucrarea ar soluționa „o problemă științifică importantă” prin „elaborarea unui nou concept teoretic privind funcționarea frontierei de stat” (p. 4, p. 14), o revendicare ce nu este susținută ulterior printr-un demers epistemic coerent. De fapt, pe parcursul lucrării, noțiunea de „spațiu de contact” al frontierei este utilizată mai degrabă ca metaforă politico-administrativă, fără statut conceptual clar, deși idei similare sunt larg documentate în literatura de „Border Studies”, fapt nerecunoscut și neproblematizat de autor.

Această problemă este strâns legată de lipsa unei polemici științifice reale, carență structurală care traversează întreaga teză. Analiza istoriografică amplă din capitolul I (pp. 19-47) se limitează la prezentarea succesivă a autorilor și școlilor de gândire, într-un registru descriptiv și cumulativ. De exemplu, sunt invocați autori precum Michel Foucault, Friedrich Ratzel, Nicholas Spykman, Annsi Paasi sau John Ruggie (pp. 11-12), însă fără a fi dezbătute diferențele fundamentale dintre perspectivele acestora, incompatibilitățile epistemologice sau controversele teoretice din literatura de specialitate. Autorul nu indică niciun punct în care să se delimiteze critic de aceste abordări și nu formulează obiecții, limite sau reinterpretări proprii. În absența polemicii, literatura este utilizată exclusiv ca fond de legitimare, nu ca spațiu al dezbaterii științifice.

Aceeași lipsă de poziționare critică se observă și în capitolele dedicate Uniunii Europene și cooperării frontaliere (pp. 49-90), unde documentele strategice ale UE și discursul instituțional sunt acceptate implicit ca repere normative, fără a fi confruntate cu criticile existente în literatura academică privind securizarea frontierelor, externalizarea controlului migrației sau tensiunile dintre logica securitară și cea cooperativă. Astfel, cercetarea alunecă frecvent din registrul analitic în cel normativ și prescriptiv, substituind analiza științifică prin validarea discursului oficial.

Deficiențele epistemologice sunt amplificate de confuzia metodologică evidentă. În secțiunea dedicată metodologiei (pp. 13-15), autorul enumeră un număr impresionant de metode (dialectică, sistemică, comparativă, istorică, instituțional-funcțională, analiza politică, teoria alegerii raționale, sistemologie, neoinstituționalism etc.), însă fără a explica cum sunt acestea aplicate concret, ce rol au în testarea ipotezei sau cum se articulează între ele. Metodologia este tratată formal, ca listă, nu ca arhitectură de cercetare. De exemplu, deși se afirmă utilizarea metodei comparative (p. 14), nu este construit niciun design comparativ explicit între Republica Moldova, România și Ucraina, ci doar descrieri paralele ale cadrului normativ.

Această abordare formală este confirmată și de modul în care este formulată ipoteza cercetării (p. 13). Ipoteza susține că „cooperarea internațională și frontalieră [...] reprezintă instrumente eficiente ale politicii externe a Republicii Moldova”, afirmație care nu doar că este larg acceptată

În literatura de specialitate, dar este și tautologică, neconținând variabile clar definite sau relații cauzale testabile. Mai mult, ipoteza nu este reluată sistematic în capitolele analitice și nu este validată prin date empirice sau argumente comparative riguroase.

Componenta empirică a lucrării ilustrează cel mai clar caracterul decorativ al metodologiei. Autorul menționează realizarea a trei interviuri cu factori de decizie din Republica Moldova, România și Ucraina, precum și aplicarea unui chestionar pe un eșantion de 100 de persoane din zona de frontieră (p. 14). Cu toate acestea, nu sunt precizate criteriile de selecție a respondenților, nu este prezentat ghidul de interviu, nu există o analiză de conținut sau o codificare a răspunsurilor, iar datele obținute nu sunt utilizate pentru validarea ipotezei. Interviurile nu generează concluzii analitice distincte și nu influențează argumentația centrală a lucrării, ceea ce confirmă utilizarea lor exclusiv pentru a crea aparența cercetării empirice.

Toate aceste elemente converg către o problemă gnoseologică majoră: lucrarea nu produce cunoaștere nouă. Deși autorul revendică noutatea și originalitatea cercetării (pp. 4-5, p. 12), analiza se limitează la reorganizarea și reformularea unor idei deja consacrate în literatura internațională, fără a genera explicații noi, modele analitice sau interpretări critice originale. Predomină descrierea extinsă, în detrimentul explicației și al conceptualizării proprii.

În acest context, lipsa polemicii științifice devine nu doar o carență punctuală, ci una structurală, care afectează întregul demers academic. Fără confruntarea critică a teoriilor, fără delimitarea față de poziții existente și fără asumarea unei poziții proprii în câmpul științific, lucrarea rămâne în afara dialogului academic autentic. Noutatea științifică nu poate fi demonstrată, iar „conceptul nou” nu poate fi evaluat ca aport real la cunoaștere.

În concluzie, deși tema este relevantă și experiența profesională a autorului este vizibilă în descrierea practicilor instituționale, lucrarea nu îndeplinește integral standardele unei teze de doctorat în științe politice. Absența polemicii științifice, incoerența metodologică, utilizarea decorativă a cercetării empirice și lipsa unei contribuții cognitive demonstrabile afectează validitatea epistemologică și statutul academic al tezei în forma sa actuală.

Un aspect suplimentar care ridică probleme serioase de conformitate cu standardele academice este utilizarea improprie și necritică a sintagmei „savanți notorii” pentru a desemna o serie de autori ale căror contribuții sunt, în cel mai bun caz, discutabile din punct de vedere științific, iar în unele situații marcate de narative ideologice sau propagandistice, fără recunoaștere consistentă în comunitatea academică internațională. În mod particular, includerea unor autori precum Teodor și Marina Cîrnaț, Ludmila Roșca sau Ilie Gârneț în categoria „savanților notorii” depășește limitele unui limbaj academic responsabil. Acești autori nu sunt validați prin impact științific internațional, nu sunt integrați în dezbateri teoretice majore din domeniul relațiilor internaționale sau al studiilor de frontieră și nu sunt recunoscuți ca repere conceptuale în literatura de specialitate. Astfel, doctorandul atribuie statutul de „savanți” unor autori români care au publicat manuale (Radu Miroiu) sau ruși (Alexeev și Tașlakova), fără a demonstra impactul științific, originalitatea conceptuală sau integrarea acestora în dezbateri academice majore. În schimb, unor somități din domeniul culturii și istoriei precum Nicolae Iorga, Constantin Giurescu, dar și academicianul Ioan-Aurel Pop sunt menționați drept „cercetători” (p. 23), formulare care inversează nejustificat ierarhiile academice și denaturează criteriile de validare științifică.

Această asimetrie terminologică nu este o simplă problemă de stil, ci reflectă o înțelegere deficitară a criteriilor de autoritate academică. În evaluarea științifică, recunoașterea nu se

acordă prin etichete, ci se fundamentează pe contribuții originale, impact durabil, citare internațională și rol formator în dezvoltarea disciplinelor. Ridicarea în rang simbolic a unor autori compilativi, în paralel cu minimalizarea statutului unor somități cu operă de impact, produce o relativizare periculoasă a valorii științifice și compromite credibilitatea cadrului teoretic.

Utilizarea sintagmei „savanți moldoveni” reprezintă un derapaj de registru academic, care accentuează confuzia terminologică și vulnerabilizează credibilitatea cadrului teoretic. În limbajul științific contemporan, noțiunea de *savant* este rar utilizată, fiind în mare parte abandonată în favoarea unor termeni mai preciși precum *cercetător*, *autor*, *teoretician* sau *specialist*, care permit delimitări clare în funcție de domeniu, contribuție și recunoaștere academică. Asocierea acestei etichete cu un criteriu de apartenență națională („moldoveni”) introduce o valorizare simbolică și identitară, nu una științifică, și deplasează discursul din registrul analitic în cel encomiastic sau quasi-publicistic.

Mai mult, formularea sugerează o omogenizare artificială a autorilor invocați, ca și cum apartenența geografică sau instituțională ar constitui un criteriu suficient de validare științifică. În evaluarea academică, însă, autoritatea unui autor nu este determinată de naționalitate, ci de contribuția teoretică, impactul științific, integrarea în dezbateri academice și recunoașterea prin citare și polemică. Utilizarea expresiei „savanți moldoveni” maschează absența unei evaluări critice a calității și statutului lucrărilor citate și înlocuiește criteriile epistemice cu unele simbolice. Această formulare, reluată după utilizări similare precum „savanți notorii” sau „publicații de ordin teoretico-cognitiv”, indică o tendință recurentă de „retoricizare” a discursului științific, prin care autorul încearcă să suplinească lipsa delimitărilor teoretice și a polemicii academice prin etichete valorizante. Într-o teză de doctorat, asemenea formulări de rând cu „știința moldovenească” (p. 65) sunt improprii, întrucât compromit neutralitatea analitică, diluează rigoarea conceptuală și plasează discursul într-un registru incompatibil cu standardele cercetării științifice.

În mod necesar, evaluarea cadrului teoretic impune o delimitare explicită între autorii validați științific, integrați în dezbaterile academice internaționale, și autorii utilizați exclusiv ca surse locale descriptive, ale căror lucrări pot avea relevanță contextuală sau documentară, dar nu pot fi ridicate la statut de repere teoretice. Autorii validați științific sunt cei ale căror contribuții sunt recunoscute prin impact academic, citare internațională, integrare în polemici teoretice și utilizare constantă în literatura de specialitate din domeniul relațiilor internaționale, geopoliticii și studiilor de frontieră. În această categorie se înscriu autori consacrați care au contribuit la definirea și problematizarea conceptuală a frontierelor, securității și cooperării internaționale și ale căror lucrări sunt supuse dezbaterii critice continue în comunitatea științifică.

Prin contrast, o serie de autori invocați în lucrare sunt utilizați preponderent pentru descrierea contextului național sau instituțional, pentru prezentarea unor perspective locale ori pentru ilustrarea unor poziții administrative și politice. Acești autori nu sunt validați ca repere teoretice în literatura internațională, nu sunt integrați în dezbateri academice majore și, în unele cazuri, operează într-un registru normativ sau ideologic, nu analitic. În mod justificat, lucrările acestora pot fi utilizate ca surse auxiliare sau descriptive, însă ridicarea lor la rangul de „savanți notorii” reprezintă o denaturare a criteriilor de validare științifică și un derapaj de la registrul academic. O delimitare riguroasă între aceste două categorii de surse este esențială pentru menținerea coerenței epistemologice a cercetării. Autorii validați științific trebuie să constituie nucleul cadrului teoretic și al dezbaterii conceptuale, în timp ce elaborările unor autori autohtoni, care sunt preponderent compilative și descriptive trebuie tratate ca material contextual, cu statut

secundar și fără pretenții de fundamentare teoretică. Absența unei asemenea delimitări conduce la confuzie între autoritate academică și relevanță locală, afectează ierarhiile științifice și diminuează credibilitatea analitică a lucrării.

Utilizarea noțiunii de *fenomen* pentru a desemna „frontiera de stat” (p. 19) este conceptual improprie și epistemologic nejustificată. În accepțiunea consacrată a științelor sociale și politice, un fenomen desemnează un proces observabil, dinamic, emergent sau repetitiv, rezultat al interacțiunii dintre actori, structuri și contexte, și presupune variabilitate, transformare și manifestări empirice multiple. Or, frontiera de stat nu constituie un fenomen în sine, ci o instituție politico-juridică, un construct normativ și administrativ, definit prin drept internațional, tratate, reglementări și practici instituționale. Eventualele procese asociate frontierei (securizarea, liberalizarea, cooperarea transfrontalieră, migrația) pot fi analizate ca fenomene politice sau sociale, însă frontiera, ca atare, reprezintă un cadru instituțional, nu un fenomen. Confuzia dintre categorie instituțională și categorie fenomenologică indică o înțelegere insuficientă a nivelurilor de analiză și afectează rigoarea conceptuală a demersului teoretic, cu impact direct asupra clarității cadrului epistemologic al lucrării.

Formularea titlului „Frontiera de stat ca factor al relațiilor internaționale” (p. 19) este conceptual imprecisă și metodologic problematică, întrucât presupune atribuirea unui rol cauzal autonom unei entități care, în sens strict politologic, nu poate funcționa ca factor explicativ independent. În științele politice și relațiile internaționale, un *factor* desemnează o variabilă activă sau un determinant care produce efecte observabile asupra comportamentului actorilor sau asupra dinamicii sistemului internațional. Or, frontiera de stat nu acționează ca factor în sine, ci reprezintă un cadru instituțional, juridic și teritorial, în interiorul căruia se manifestă factori reali precum deciziile la nivel de stat, strategiile de securitate, regimurile de mobilitate, politicile de control, procesele de securitzare sau interacțiunile dintre actori statali și non-statali.

Atribuirea statutului de „factor” frontierei de stat reprezintă intenția de a-i da conceptului un caracter sau o particularitate improprie, prin care un construct normativ este tratat ca agent cauzal, ceea ce conduce la confuzie între nivelul structural și cel procesual al analizei. Din perspectivă teoretică, frontiera poate fi analizată ca variabilă contextuală, resursă politică, instrument de politică externă sau obiect al practicilor de securitate și cooperare, însă nu ca factor explicativ autonom al relațiilor internaționale. Factorii propriu-ziși sunt politicile statelor, interesele strategice, constrângerile sistemice, normele internaționale și interacțiunile actorilor, nu cadrul juridico-teritorial în sine. Formularea respectivă indică, similar utilizării improprie a noțiunii de *fenomen*, o confuzie de nivel analitic și de statut conceptual, care afectează coerența cadrului teoretic al capitolului. În lipsa unei clarificări terminologice și a unei delimitări riguroase între instituții, procese și factori cauzali, titlul capitolului creează așteptări analitice pe care conținutul nu le poate susține în mod științific.

La p. 19, autorul propune delimitarea literaturii în patru „blocuri”, dintre care unul este calificat drept aparținând „spectrului teoretico-cognitiv”. Această formulare este conceptual confuză și terminologic improprie, indicând mai degrabă un joc neîndemânic de cuvinte decât o clasificare științifică riguroasă a literaturii de specialitate. În primul rând, noțiunea de „teoretico-cognitiv” este redundantă și lipsită de valoare analitică, întrucât orice demers teoretic este, prin definiție, un demers cognitiv. Teoria reprezintă o formă structurată de cunoaștere, iar adăugarea calificativului „cognitiv” nu aduce niciun plus explicativ, ci creează impresia unei sofisticări artificiale a discursului.

În al doilea rând, utilizarea sintagmei „publicații de ordin teoretico-cognitiv” este banală din punct de vedere epistemologic și, în același timp, involuntar hilară, deoarece nu corespunde niciunei tipologii consacrate în metodologia cercetării științifice. Literatura de specialitate este, în mod uzual, clasificată în lucrări teoretice, empirice, metodologice, normative sau aplicative, în funcție de funcția lor cognitivă și de statutul epistemic. Introducerea unui „bloc teoretico-cognitiv” nu clarifică poziția acestor lucrări, nu indică o paradigmă, o școală de gândire sau un nivel de analiză și nu permite înțelegerea criteriilor de includere a autorilor respectivi în acest bloc. Mai mult, această clasificare nu este urmată de o operaționalizare clară: autorul nu explică ce diferențiază acest „bloc” de celelalte, ce tip de contribuții îl definesc, care este relevanța sa pentru problema de cercetare și cum este utilizat efectiv în construcția cadrului teoretic. În absența unor criterii explicite, împărțirea literaturii în patru „blocuri” rămâne o schemă declarativă, fără funcție analitică reală, utilizată mai degrabă pentru a crea aparența unei sistematizări teoretice.

Această manieră de a structura literatura indică o înțelegere insuficientă a rolului cadrului teoretic într-o teză de doctorat. Clasificarea surselor nu este un exercițiu lexical sau retoric, ci un demers epistemic care trebuie să reflecte diferențe reale de abordare, paradigme concurente sau poziții aflate în polemică. În forma actuală, utilizarea termenului „teoretico-cognitiv” diluează rigoarea conceptuală a capitolului, introduce ambiguitate terminologică și afectează credibilitatea științifică a demersului.

Literatura de specialitate prezentată la pp. 24-26 ale tezei ridică serioase semne de întrebare privind autenticitatea și paternitatea intelectuală a acestei secțiuni. Secțiunea respectivă este redactată într-un stil de catalog și cumulativ, specific mai degrabă compilațiilor bibliografice decât unei analize critice asumate. Autorii sunt enumerați extensiv, grupați artificial în „blocuri”, fără delimitări conceptuale clare, fără polemică teoretică și fără ca doctorandul să demonstreze o înțelegere diferențiată a tensiunilor dintre paradigme, școli sau tradiții epistemologice distincte.

Lipsa unei abordări teoretice proprii, absența poziționării critice și incapacitatea de a utiliza ulterior acest cadru în validarea ipotezei de cercetare confirmă caracterul decorativ și instrumental al acestei secțiuni. În consecință, analiza literaturii de specialitate de la pag. 24-26 nu îndeplinește funcția epistemică fundamentală a unui cadru teoretic de nivelul unei teze de doctorat, aceea de a fundamenta problema științifică și a o soluționa, de a valida/invalida ipoteza/ele și de a orienta metodologia, ci rămâne o aglomerare erudită de referințe, fără procesare cognitivă reală. Incongruența metodologică și gnoseologică identificată afectează grav coerența demersului științific și ridică întrebări privind gradul de asumare intelectuală a cercetării. „Inventarierea” literaturii de specialitate realizată la p. 27 are un caracter preponderent de fațadă, fiind construită mai degrabă ca un exercițiu simbolic decât ca o analiză științifică autentică a contribuțiilor invocate. Autorul prezintă succint o serie de „contribuții ale savanților”, însă această prezentare nu depășește nivelul unor formule elogioase și generalizante, fără delimitarea clară a ideilor centrale, a poziționărilor teoretice sau a relevanței acestora pentru problema de cercetare. Literatura nu este utilizată ca instrument de problematizare, ci ca decor academic menit să creeze impresia unei fundații teoretice solide. Autorii invocați sunt tratați uniform, prin formule standardizate, lipsind orice analiză critică, comparație între poziții sau delimitare a divergențelor teoretice. Această manieră de expunere indică un spectacol regizat al erudiției, în care eticheta de „teză” este menținută formal, dar conținutul nu funcționează ca cercetare academică propriu-zisă.

Invocarea anumitor autori autohtoni se înscrie în aceeași logică a construirii cadrului bibliografic, fiind realizată mai degrabă pentru vizibilitatea nominală a acestora, decât pentru valorificarea unor contribuții teoretice relevante pentru problema de cercetare. Prezența lor în „inventarierea” literaturii nu este însoțită de o analiză a ideilor, de delimitări conceptuale sau de integrarea acestora într-o dezbatere științifică coerentă, ceea ce indică un rol strict decorativ, lipsit de funcție epistemică reală. O situație similară se constată și în cazul altui autor autohton, ale cărui lucrări sunt menționate fără clarificarea statutului științific al contribuției, mai ales că majoritatea sunt suporturi de curs. Din perspectiva practicilor academice cunoscute, activitatea acestuia este asociată preponderent cu traducerea și adaptarea în limba română a unor lucrări de specialitate din spațiul rus, aspect care, în sine, nu diminuează valoarea muncii de traducere, dar care nu poate fi echivalat automat cu autoratul științific original. În absența unei delimitări clare între traducere, sinteză și contribuție teoretică proprie, citarea acestui tip de lucrări ca repere științifice de fond produce confuzie între roluri academice distincte și denaturează criteriile de validare a autorității științifice.

În ansamblu, includerea acestor nume funcționează ca artificiu de natură simbolică, menit să creeze impresia unei ancorări solide în literatura de specialitate, fără ca respectivele surse să fie utilizate efectiv ca suport teoretic, metodologic sau analitic. Această practică confirmă caracterul de fațadă al „inventarierii” bibliografice, în care numele autorilor sunt expuse, dar contribuțiile lor nu sunt problematizate, discutate critic sau integrate funcțional în demersul de cercetare. Din perspectivă epistemologică, o asemenea abordare compromite rigoarea cadrului teoretic și consolidează concluzia privind simularea fundamentării științifice, incompatibilă cu standardele unei teze de doctorat.

Literatura de specialitate trecută în revistă la pp. 28-29 ridică, din nou, probleme serioase de coerență epistemică a demersului, în special a modului de prezentare a autorilor menționați: tratatele sunt „inventariate” succint și cumulativ, fără discutarea diferențelor de paradigmă, a contextului istoric al elaborării, a criticilor contemporane sau a limitelor epistemologice ale geopoliticii clasice.

Prin urmare, „inventarierea” geopoliticii clasice din această parte a tezei funcționează preponderent ca decor academic, fără valoare epistemică reală pentru problema de cercetare, și consolidează percepția unei simulări de fundamentare teoretică, incompatibilă cu exigențele unei teze de doctorat.

Afirmația de la p. 35, potrivit căreia *„evaluarea cooperării internaționale, în viziunea lui Duncan Snidal, începe cu stabilirea motivațiilor statelor care doresc să colaboreze pentru a soluționa diverse probleme legate de acțiunea colectivă”*, are un caracter excesiv de general și banal, nefiind specifică în mod distinct contribuțiilor teoretice ale lui Duncan Snidal. Formularea reia o idee larg răspândită și aproape trivială în literatura despre cooperarea internațională, aceea că statele cooperează pentru a gestiona probleme de acțiune colectivă, idee care constituie un loc comun al teoriei relațiilor internaționale și nu un element definitoriu sau inovator al operei lui Snidal. Mai mult, atribuirea acestei afirmații autorului menționat necesită verificare riguroasă, întrucât contribuțiile lui Duncan Snidal sunt cunoscute nu pentru simple constatări descriptive privind „motivațiile statelor”, ci pentru analize mult mai precise și sofisticate privind structurile de joc, problemele de coordonare *versus* cooperare, rolul instituțiilor internaționale, designul regimurilor și condițiile în care cooperarea este posibilă sau stabilă. Reducerea operei sale la o formulă generală despre „stabilirea motivațiilor” reprezintă o simplificare excesivă, care denaturează specificul contribuției teoretice și sugerează o utilizare superficială a sursei. În

forma actuală, afirmația nu este însoțită de o trimitere precisă la o lucrare concretă a lui Snidal, delimitarea conceptelor-cheie utilizate de acesta (*coordination games, cooperation problems, institutional design*) sau integrarea ideii într-un raționament analitic propriu. Prin urmare, pasajul funcționează mai degrabă ca o parafrază generică, utilizată pentru a conferi aparență de fundamentare teoretică, decât ca rezultat al unei lecturi critice și asumate a literaturii de specialitate. Din punct de vedere epistemologic, o asemenea formulare nu aduce valoare analitică, nu clarifică problema de cercetare și nu contribuie la dezvoltarea cadrului teoretic, consolidând impresia unei utilizări decorative a autorilor consacrați. În articolul citat NU există nicio afirmație care să susțină explicit ideea că „evaluarea cooperării internaționale, în viziunea lui Duncan Snidal, începe cu stabilirea motivațiilor statelor”, așa cum apare formulat în teză la p. 35, dimpotrivă articolul este semnat de trei autori Barbara Koremenos, Charles Lipson și Duncan Snidal, iar textul este conceput ca un proiect teoretic colectiv, nu ca expunere a „viziunii” unuia dintre ei. Atribuirea selectivă a unei idei lui Snidal, ignorând coautoratul, este metodologic incorectă. Obiectivul central al articolului nu este „evaluarea cooperării internaționale” prin prisma motivațiilor statelor, ci explicarea variației designului instituțiilor internaționale printr-un cadru de tip design rațional. Premisa de bază formulată de autori este că statele își proiectează instituțiile pentru a-și promova interesele, însă această afirmație este una generală, de ordin metateoretic, formulată ca supoziție de lucru, nu ca procedură de „evaluare”, integrată într-o analiză mult mai complexă despre probleme de distribuție, consolidare, număr de actori și incertitudine. În text nu apare formularea sau ideea că analiza cooperării „începe” cu identificarea motivațiilor statelor, nici ca etapă metodologică, nici ca principiu normativ. Accentul cade constant pe probleme de design instituțional, variabile independente și dependente, nu pe „motivațiile” statelor ca punct de plecare analitic. Afirmația din teză de la p. 35 nu este susținută de articolul invocat, reprezintă o simplificare banalizată a literaturii de specialitate și este atribuită impropriu unui singur autor, deși textul este unul colectiv. Această practică indică fie necunoașterea reală a articolului citat, fie utilizarea sa decorativă, pentru a legitima o formulare de tip manual introductiv, fără corespondent real în sursă.

Același lucru este observat în referințele la mai mulți autori precum Oliver Westwinter, Kenneth W. Abbott și Thomas Biersteker; Robert Axelrod; Gary Goertz și Paul Diehl; Anssi Paasi și David Newman. Situația este similară în cazul lui Tuomas Forsberg, unde se indică o pagină exactă (p. 31). Referirea la Colin Flint și Peter Taylor este, la rândul ei, formulată vag, sub forma unei sinteze generale despre „sistemul frontierelor mondiale” și „niveluri spațiale”, fără ca ideile să fie integrate într-un raționament propriu sau susținute prin citare punctuală.

Nu este exclus că la o verificare mai minuțioasă a lucrării numărul interpretărilor libere eronate să crească, iar în lucrările de doctorat o utilizare decorativă și anacronică a surselor, fără fidelitate conceptuală față de contribuția originală, reprezintă o fraudă.

Autorul amintește conceptul de „matrice geopolitică”, ca mecanism de consolidare și concertare a cooperării internaționale și regionale (p. 36). Principiul matricei geopolitice afirmă că acțiunea externă a unui actor statal sau non-statal este constrânsă și orientată de o „matrice” multidimensională, adică un ansamblu relativ stabil de factori spațiali, istorici, demografici, culturali și instituționali, iar modificarea oricărui element-cheie din această configurație propagă ajustări în celelalte dimensiuni, până la restabilirea unui nou echilibru strategic. Formula matrice(-a) geopolitică nu este un concept canonic în teoria relațiilor internaționale (ca „securitate complexă” ori „echilibru de putere”), dar ea circulă tot mai des ca metaforă analitică în lucrări academice din spațiul românesc, rus, anglo-saxon și francofon. În principiu, autorii o

folosesc pentru a desemna „grila de factori” (geografie, istorie, poziționare strategică, identitate) care structurează opțiunile de politică externă ale unui stat sau grup de state”.

Trimiterea la autoarea Dana Paiu (p. 37) este metodologic improprie și nu poate fi tratată drept „referință de importanță teoretico-metodologică deosebită” în lucrare. Doctorandul nu justifică statutul sursei în câmpul de specialitate (impact, recunoaștere academică, evaluare peer-review, poziționare în literatura relevantă), iar conceptul de „matrice geopolitică” este preluat într-o manieră descriptivă, fără operaționalizare, fără delimitare conceptuală și fără triangulare cu literatura majoră din „Studiile de frontieră, Geopolitică și Relații Internaționale”. În consecință, pasajul induce o supraevaluare nefundamentată a unei surse periferice și vulnerabilizează credibilitatea cadrului teoretic. Se impune fie eliminarea formulării evaluative („importanță deosebită”), fie reîncadrarea sursei ca „opinie/abordare ilustrativă”, cu validare prin autori consacrați și literatură indexată.

Metodologic vorbind, teza este vulnerabilă încă din momentul în care autorul tratează „metodologia” ca pe o listă de instrumente generaliste, relativ interschimbabile între domenii. În *Border Studies*, o asemenea poziție este exact contrariul cerinței de a lega ontologia frontierei (ce este frontiera în sens analitic), epistemologia (cum putem cunoaște frontiera și din ce poziție de observație) și metodologia (cum transformăm această poziție în proceduri de cercetare). Cu alte cuvinte, teza confundă „metoda” cu „vocabularul” metodei: declară abordări, dar nu arată prin ce pași concreți aceste abordări produc date, cum sunt codate/interpretate, care este lanțul inferențial dintre date, constatări și concluzii. Chiar acolo unde autorul încearcă să indice aplicarea metodelor (de ex., metoda comparației pentru experiența Republicii Moldova vs. state UE; metoda dialectică; metoda de analiză cauzală), demonstrația rămâne narativă: nu sunt explicitați indicatori, variabile, criterii de comparație, regulile de includere/excludere a documentelor, nici procedura prin care „cauzalitatea” este stabilită (mecanisme, condiții necesare/suficiente, alternative rivale).

Componenta empirică este, în forma prezentată, mai degrabă decorativă și metodologic inconsistentă. Autorul afirmă că „partea empirică... a fost complementată” prin metoda sociologică a anchetei: un interviu semi-structurat cu conducători ai autorităților de frontieră (Republica Moldova, România, Ucraina) și un chestionar aplicat la traversarea frontierei. Totuși, chiar în același pasaj apare o confuzie greu de acceptat într-o teză de doctorat: „Interviul a cuprins un eșantion de 100 de persoane...”, urmat de descrierea unor criterii tipice pentru respondenți de chestionar (rezidență, traversare frecventă etc.). Aceasta indică lipsa distincției metodologice dintre: interviu calitativ (logică de selecție teoretică, saturație, ghid, codare tematică), și sondaj/chestionar cantitativ (eșantionare, validitate de conținut, fiabilitate, analiză statistică). În anexele empirice, instrumentarul arată în bună parte ca un set de întrebări cu opțiuni bifabile („formalități complexe... lipsa infrastructurii...”), iar rezultatele sunt prezentate schematic, prin câteva figuri, fără să fie clar: câți respondenți, cum au fost selectați, ce distribuții, ce teste, ce măsuri de eroare, ce proceduri de interpretare; se afirmă generic „Sursa: elaborat de autor, analiza datelor obținute în baza chestionarului”, dar lipsesc pașii de analiză care ar transforma datele în evidență științifică. Mai grav, autorul a formulat o concluzie („interviul și sondajul... demonstrează că autoritățile... nu sunt implicate... funcționarea frontierei... nu este adaptată...”) fără să ofere: indicatori operaționali ai „implicării”, întrebări/pasaje din interviuri care să susțină afirmația, proceduri de triangulare (documente, date și observație), discuția explicațiilor alternative. Aici se vede ruptura gnoseologică: teza sare

direct de la „date colectate” la „demonstrează”, fără să construiască treptele inferențiale obligatorii într-o cercetare de nivelul unei teze de doctorat.

De asemenea, pentru valorificarea dimensiunii empirice și validare a ipotezei, pretendentul a elaborat un interviu, pe care l-a desfășurat cu trei experți. Analiza întrebărilor adresate experților și a modului în care acestea sunt valorificate în teză relevă o discrepanță semnificativă între ambiția metodologică declarată și contribuția empirică efectivă a celor trei interviuri realizate. Deși autorul invocă utilizarea interviului cu experți ca metodă de completare a părții empirice, examinarea atentă a întrebărilor formulate, precum și a modului în care răspunsurile sunt integrate în textul tezei, indică un demers mai degrabă formal decât analitic, cu impact limitat asupra validării ipotezei de cercetare.

În primul rând, întrebările adresate experților sunt preponderent descriptive și confirmatorii, fiind formulate într-un registru general, lipsit de tensiune teoretică sau de orientare critică. Ele vizează, în principal, rolul autorităților de frontieră, importanța cooperării internaționale și necesitatea adaptării politicii de frontieră la contextul integrării europene. Aceste teme sunt deja abundant tratate în capitolele teoretice și în analiza documentelor strategice, ceea ce face ca interviurile să nu aducă informații noi, divergente sau problematizante, ci să repete concluzii deja enunțate anterior în teză.

În al doilea rând, întrebările nu sunt construite explicit în raport cu ipoteza științifică, care susține că funcționarea frontierei de stat, prin cooperare internațională și frontalieră, influențează direct relațiile internaționale și reprezintă un instrument eficient al politicii externe. Interviurile nu testează această ipoteză prin întrebări operaționalizate (de tip „în ce condiții”, „cu ce limite”, „în ce situații ipoteza nu se confirmă”), ci presupun implicit validitatea ei. Prin urmare, ele nu pot conduce nici la validarea, nici la invalidarea reală a ipotezei, ci doar la o confirmare declarativă, de tip opinia expertului, fără valoare demonstrativă solidă.

În al treilea rând, analiza textului tezei arată că răspunsurile experților nu sunt supuse niciunei forme de analiză calitativă riguroasă. Nu se utilizează codare tematică, nu se disting convergențe și divergențe între opinii, nu sunt evidențiate poziții contradictorii sau nuanțări relevante între experții din Republica Moldova, România și Ucraina. Interviurile sunt prezentate fragmentar, selectiv și fără contextualizare metodologică, ceea ce le reduce la statutul de ilustrații discursive, nu de date empirice analizate.

Mai mult, integrarea interviurilor în textul tezei este vagă și neexplicită. Autorul nu indică în mod clar unde și cum rezultatele interviurilor au contribuit la reformularea argumentelor, la ajustarea concluziilor sau la rafinarea conceptelor propuse (precum „spațiul de frontieră de contact” sau „matricea geopolitică”). În lipsa acestei trasabilități metodologice, utilitatea celor trei interviuri rămâne nedemonstrată, iar valoarea lor față de analiza documentară este minimă.

Trebuie de remarcat că numărul extrem de redus de interviuri (trei), combinat cu lipsa criteriilor clare de selecție a experților și cu inexistența unei justificări epistemologice a eșantionului, ridică serioase semne de întrebare privind dimensiunea empirică a demersului. În forma actuală, interviurile nu funcționează ca instrument de testare a ipotezei, ci ca element decorativ metodologic, menit mai degrabă să bifeze cerința unei componente empirice decât să contribuie substanțial la cunoașterea științifică.

În concluzie, analiza arată că întrebările adresate experților nu rezonează în mod real cu ipoteza tezei, nu permit evaluarea critică a acesteia și nu aduc un plus de valoare analitică

lucrării. Lipsa unei legături explicite între interviuri, ipoteză și concluzii finale confirmă faptul că metoda interviului este utilizată superficial, fără integrare metodologică riguroasă și fără impact real asupra validității științifice a cercetării.

Analiza metodologică a celor trei interviuri realizate cu experți (Anexa 5) relevă că acestea nu pot fi considerate dovadă empirică în sens științific riguros și nu îndeplinesc criteriile minime necesare pentru validarea sau infirmarea ipotezei formulate în teză. Deși autorul invocă metoda interviului ca instrument de cercetare empirică, modul de concepere, aplicare și valorificare a acesteia indică un demers formal, lipsit de robustețe epistemică și de capacitate demonstrativă.

În primul rând, interviurile nu sunt integrate într-un design de cercetare explicit, orientat spre testarea ipotezei. Ipoteza tezei presupune existența unei relații cauzale între funcționarea frontierei de stat, cooperarea internațională/frontalieră și impactul asupra relațiilor internaționale și menținerii păcii. Or, întrebările adresate experților nu sunt formulate în termeni operaționali care să permită examinarea acestei relații cauzale. Ele nu investighează condiții necesare sau suficiente, mecanisme explicative, limitele cooperării sau situațiile în care ipoteza ar putea eșua. În absența unor întrebări critice și diferențiate, interviurile nu pot funcționa ca instrument de testare, ci doar ca sursă de opinii generale.

În al doilea rând, numărul extrem de redus al interviurilor (trei), combinat cu lipsa unei justificări metodologice a selecției experților, compromite orice pretenție de validitate empirică. Autorul nu explică de ce acești experți sunt relevanți, ce criterii de competență au fost utilizate, ce poziții instituționale ocupă și în ce măsură perspectivele lor sunt reprezentative sau comparabile. În cercetarea calitativă, chiar și atunci când nu se urmărește reprezentativitatea statistică, este obligatorie justificarea logicii de selecție (teoretică, comparativă, critică), ceea ce în acest caz lipsește complet.

În al treilea rând, interviurile nu sunt supuse niciunei proceduri de analiză calitativă sistematică. Nu există codare tematică, nu sunt identificate categorii analitice, nu sunt puse în evidență convergențe și divergențe între respondenți și nu este realizată o comparație între pozițiile exprimate. Răspunsurile sunt utilizate fragmentar, selectiv și narativ, fără a fi integrate într-un lanț inferențial clar de tip date, analiză și concluzie. În aceste condiții, interviurile nu generează cunoaștere empirică, ci doar ilustrează discursiv concluzii formulate anterior.

În al patrulea rând, interviurile sunt structural confirmatorii, nu exploratorii sau critice. Ele presupun implicit validitatea ipotezei și solicită experților să confirme importanța cooperării și rolul pozitiv al frontierelor în relațiile internaționale. Lipsesc întrebările menite să testeze ipoteza în mod adversarial (de exemplu, situații de eșec, contradicții, efecte negative sau ambigue ale cooperării). În metodologia cercetării științifice, un instrument empiric care nu permite posibilitatea infirmării ipotezei nu poate fi considerat probă, ci doar opinie de expert.

În al cincilea rând, autorul nu demonstrează impactul concret al interviurilor asupra construcției tezei, deoarece nu este clar dacă și cum răspunsurile experților au influențat formularea concluziilor, au modificat interpretările teoretice sau au condus la ajustarea conceptelor utilizate. Interviurile nu sunt integrate în mod explicit în concluziile finale, iar ipoteza este declarată validată fără a se arăta ce anume din datele empirice susține această validare, iar ruptura dintre empiric și concluzie este incompatibilă cu standardele pentru o teză de doctorat.

Analiza riguroasă demonstrează vulnerabilitățile metodologice ale fiecărei categorii de întrebări, precum și incapacitatea chestionarului de a produce dovadă empirică relevantă pentru ipoteza

tezei. De asemenea, instrumentul utilizat sub forma chestionarului nu este construit ca un instrument de testare a ipotezei de cercetare, ci funcționează preponderent ca un instrument descriptiv de colectare a percepțiilor subiective ale respondenților, fără operaționalizare teoretică și fără valoare inferențială. Deși autorul afirmă că rezultatele chestionarului, împreună cu interviurile, „demonstrează” anumite concluzii, examinarea minuțioasă a întrebărilor arată că acestea nu pot susține o asemenea pretenție.

Întrebările introductive de ordin socio-demografic și contextual (frecvența traversării frontierei, statutul de rezident, scopul deplasării etc.) sunt formulate corect din punct de vedere administrativ, însă, nu sunt utilizate analitic ulterior. Autorul nu demonstrează cum aceste variabile sunt corelate cu răspunsurile privind cooperarea, funcționarea frontierei sau impactul asupra relațiilor internaționale. În lipsa unei analize comparative (de exemplu, rezidenți vs. non-rezidenți, traversare frecventă vs. ocazională), aceste întrebări rămân date brute nevalorificate, fără rol explicativ.

Întrebările privind dificultățile întâmpinate la traversarea frontierei (formalități complexe, infrastructură, timp de așteptare, atitudinea personalului etc.) sunt formulate într-un registru strict perceptiv. Ele colectează opinii subiective, fără a distinge între probleme structurale, conjuncturale sau individuale. Mai mult, întrebările sunt concepute sub formă de listă prestabilită de opțiuni, ceea ce introduce un bias de confirmare: respondenții aleg dintre problemele deja sugerate de autor, fără posibilitatea de a indica aspecte neanticipate. Acest tip de întrebare nu produce date analitice despre funcționarea frontierei ca instituție, ci doar nemulțumiri declarative, imposibil de corelat cu ipoteza privind rolul frontierei în relațiile internaționale sau menținerea păcii.

Întrebările referitoare la cooperarea transfrontalieră și internațională sunt formulate într-un limbaj abstract și vag, inaccesibil pentru respondenți non-specialiști. Conceptele precum „cooperare internațională”, „cooperare transfrontalieră”, „mecanisme de cooperare” nu sunt operaționalizate, iar respondenții nu sunt în poziția epistemică de a evalua aceste fenomene. Ca urmare, răspunsurile reflectă percepții intuitive sau stereotipuri, nu experiență directă sau cunoaștere relevantă. Din punct de vedere metodologic, aceasta reprezintă o eroare de adecvare a unității de analiză: cetățenii care traversează frontiera pot evalua timpul de așteptare sau condițiile materiale, dar nu pot valida ipoteze despre relații internaționale.

Întrebările privind impactul cooperării asupra securității, păcii sau relațiilor dintre state sunt profund problematice. Ele solicită respondenților să se pronunțe asupra unor fenomene macro-politice, fără a le oferi criterii, indicatori sau contexte de evaluare. Astfel de întrebări produc răspunsuri speculative, influențate de mass-media, discursuri politice sau opinii personale, nu date empirice. În cercetarea științifică, asemenea răspunsuri nu pot fi utilizate pentru validarea unei ipoteze cauzale, ci cel mult pentru studii de percepție, care însă nu sunt asumate ca teza respectivă.

Chestionarul nu conține întrebări de control, întrebări cu itemi inversați sau mecanisme de verificare a consistenței răspunsurilor, ceea ce face imposibilă evaluarea fiabilității instrumentului. Nu există niciun indiciu că autorul ar fi testat chestionarul printr-un pre-test sau că ar fi evaluat validitatea de conținut.

Mai mult, rezultatele chestionarului sunt prezentate sumar, prin câteva grafice descriptive, fără analize statistice, fără corelări între variabile și fără discuția limitelor metodologice. Autorul nu precizează marja de eroare, modul de selecție a respondenților, condițiile de aplicare a

chestionarului sau posibilele distorsiuni contextuale (momentul, locația, presiunea timpului la frontieră). Această lipsă de transparență metodologică compromite statutul empiric al datelor colectate.

În concluzie, analiza tuturor întrebărilor din Anexa 6 arată că chestionarul nu corespunde rigorilor pentru testarea ipotezei tezei. Întrebările sunt orientate spre percepții individuale, formulate vag, neoperaționalizate și adresate unei categorii de respondenți care nu poate furniza date relevante pentru nivelul de analiză invocat (relații internaționale, pace, cooperare transfrontalieră). În lipsa unei legături explicite între întrebări, ipoteză și concluzii, chestionarul nu produce dovadă empirică, ci funcționează exclusiv ca element decorativ sub aspect metodologic, menit să creeze aparența unei cercetări cantitative.

Respondenții chestionarului, simpli cetățeni care traversează frontiera, nu sunt unitatea de analiză recomandată pentru ipoteza tezei din următoarele motive metodologice fundamentale: nepotrivire de nivel incompetență epistemică pentru variabilele-cheie lipsa controlului asupra cauzalității, chestionarul nu permite distingerea între o serie de aspect, eroare de substituție a unității de analiză. Ipoteza operează la nivel interstatal și sistemic (relații internaționale, pace), în timp ce respondenții pot furniza doar experiențe individuale (timp de așteptare, confort, percepții), iar în lipsa unui mecanism explicit micro-macro, datele nu pot fi agregate. Adică cetățenii nu pot evalua cooperarea internațională ca regim, impactul asupra păcii, dinamica relațiilor dintre state, iar răspunsurile reflectă opinii, nu cunoaștere relevantă, mai ales că în chestionar lipsește distingerea între ceea ce privește importanța frontierei, efectele politicilor interne, context geopolitic, factori conjuncturali (sezon, trafic, evenimente), iar fără control, nu există inferență cauzală. În domeniile de cercetare „*Border Studies*” și „*Relații Internaționale*”, unitățile recomandate ar fi instituții, politici, regimuri de cooperare, documente, serii de incidente/ dosare, iar chestionarul substituie aceste unități cu percepții individuale, ceea ce invalidează testarea ipotezei. Întrebările din Anexa 6. sunt formulate la nivel micro și colectează percepții individuale, în timp ce ipoteza tezei este formulată la nivel macro, interstatal. În lipsa operaționalizării conceptelor, a unui design analitic coerent și a unui mecanism explicit, chestionarul nu poate produce dovadă empirică și nu poate valida ipoteza, funcționând exclusiv ca element descriptiv-decorativ.